

Titulació	Tipus	Curs
2500260 Educació social	OT	3
2500260 Educació social	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Josefina Sala Roca

Correu electrònic: fina.sala@uab.cat

Equip docent

Adrià Pagés Mimó

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

A l'hora de cursar aquesta assignatura l'alumne hauria d'haver integrat diferents coneixements i habilitats que s'han impartit en assignatures prèvies. Així recomanem que l'alumne hagi superat les següents assignatures:

- Aspectes psicobiològics de la persona (1er curs)
- Psicologia evolutiva i de l'educació (1er curs)
- Comunicació i interacció educativa (1er curs)
- Bases sociopolítiques de l'educació (2on curs)
- Educació de nens i joves (3er curs)

Objectius

Aquesta assignatura, es una assignatura optativa de tercer curs que pretén aprofundir en un dels àmbits professionals més importants dels educadors socials, l'atenció de la infància i adolescència en risc. Prèviament l'alumna ha fet una assignatura obligatòria que fonamenta la intervenció de l'educador social amb infants i adolescents.

Els objectius formatius generals de l'assignatura són:

1. Analitzar els principals factors de risc social en la infància i adolescència i els seus efectes en el desenvolupament

2. Reflexionar sobre el sistema de protecció a la infància i adolescència, els servis, legislació i programes d'intervenció
3. Analitzar els factors que faciliten i potencien la resiliència i protecció dels infants i joves davant de les situacions de risc
4. Analitzar les intervencions i programes que es desenvolupen a diferents instàncies per a la protecció de la infància
5. Analitzar la funció de l'educador social en la protecció de la infància i adolescència en risc social

Competències

Educació social

- Acompanyar les persones en els seus processos de creixement i emancipació.
- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Aplicar les competències socioemocionals necessàries per gestionar les relacions humanes.
- Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa.
- Fomentar l'autonomia dels participants i buscar un equilibri entre les seves funcions com a orientador, facilitador i promotor de la dinàmica socioeducativa.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els aspectes deontològics de l'educació social en l'àmbit de la infància i adolescència.
2. Analitzar les competències socioemocionals necessàries per al treball amb la infància i adolescència en risc.
3. Analitzar les disfuncions que es produeixen en el desenvolupament de la infància i adolescència en risc com a conseqüència de situacions de desestructuració social i familiar.
4. Conèixer els factors de risc social en la infància i adolescència.
5. Conèixer la legislació específica que afecta la protecció a la infància i adolescència en risc.
6. Desenvolupar estratègies per a fomentar processos de resiliència.
7. Dissenyar i aplicar intervencions específiques per a la infància i adolescència en risc.
8. Mantenir una actitud de respecte, pràctiques i comportaments que atenguin a la diversitat i igualtat.
9. Orientar i acompanyar els menors desprotegits en els seus processos evolutius i d'inserció en la vida autònoma.
10. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.

Continguts

1. Principals factors de risc social en la infància i adolescència i els seus efectes en el seu desenvolupament.
2. L'abús i maltractament en la infància i adolescència.
3. Resiliència en la infància i adolescència.
4. Marc legislatiu i marc institucional:
 - 4.1. Principis pels que es regeixen les lleis i les polítiques de protecció a la infància i adolescència.

4.2 Serveis socials adreçats a la infància i adolescència.

5. L'adopció i l'acolliment: tipologies, processos, acompanyament de les famílies, etc.

6. Xarxa, programes i accions d'intervenció en la protecció en la infància i adolescència i la transició a la vida adulta.

7. Intervenció en l'àmbit comunitari i en els serveis especialitzats des de la prevenció i la protecció.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Estudi de casos, aprofundiment en temes específics, seminaris impartits per professionals convidats, debats i grups de discussió.	20	0,8	3, 1, 2, 7, 9, 8, 4
Exposicions per part del professorat de qüestions bàsiques i complementàries, exposició i debat dels treballs elaborats pels alumnes, creació de coneixement compartit.	30	1,2	3, 1, 2, 6, 9, 8, 4, 5
Tipus: Supervisades			
Tutories individuals i grupals.	15	0,6	7
Tipus: Autònomes			
Lectura de textos, cerca i anàlisi d'informació, elaboració de treballs, resolució de casos i activitats d'avaluació.	45	1,8	3, 1, 2, 7, 6, 9, 8, 4, 5, 10

La metodologia serà participativa. A part de les exposicions del professor es faran estudis de casos, discussió de textos, exercicis, debats, etc.

Les activitats autònomes seran objecte d'avaluació formativa.

* La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les necessitats de protecció i de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis i activitats d'aprenentatge (individual)	10%	8	0,32	3, 7, 6, 8, 4, 5

Prova escrita individual 1	30%	1	0,04	3, 1, 2, 7, 6, 9, 8, 4, 5, 10
Prova escrita individual 2	30%	1	0,04	3, 1, 2, 7, 6, 9, 8, 4, 5
Treball grupal	30%	30	1,2	1, 7, 8

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà a través de tres evidències:

- Els exercicis i les activitats d'aprenentatge que es lliuraran al llarg del curs tindran un pes del 10% de la nota final. Aquests exercicis no són recuperables.
- Els 2 examens suposaran el 30% + 30% de la nota final. Aquests es faran els dies 4/04 i 6/06. Per poder realitzar l'examen caldrà haver aprovat els exercicis i activitats d'aprenentatge i haver assistit com a mínim a un 80% de les classes.
- El treball suposarà el 30% de la nota. Qualsevol treball que presenti continguts parcialment o totalment plagiat (o que no tinguin la deguda referència) comportarà el suspens de l'assignatura. Aquest treball no és recuperable.

Per superar l'assignatura s'han d'aprovar les tres evidències.

Les devolucions de les evidències avaluatives es faran en un termini màxim de 20 dies.

A la recuperació de l'examen, que es farà el dia 27 de juny, només podran presentar-se els alumnes que han realitzat l'examen i com a molt pot suposar assolir una qualificació de 5 a l'assignatura.

Avaluació única: Els alumnes que sol·licitin l'avaluació única faran una única prova escrita el dia 6 de juny en la que se'ls avaluarà dels mateixos continguts que s'avaluen en les diferents proves de l'avaluació i en la que també presentaran el treball. La recuperació de l'avaluació única es farà el dia 27 de juny. Només podran presentar-se a la recuperació els alumnes que s'hagin presentat a l'avaluació del dia 16/06, i en aquest cas la nota màxima serà de 5.

Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, doncs, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si el professor/a considera que no compleix aquests requisits.

Bibliografia

Bibliografia

Alonso, R. et al. (2008). *Manual de intervenció en acogimiento residencial*. Consultable online: <https://www.serviciosocialescantabria.org/uploads/documentos%20e%20informes/05.Manual%20Cantabria%20>

Àrea de Salut Mental de Sant Joan de Déu. (2019) *Conducta suïcida y adolescencia: factores de protecció y signos de alarma*. Revista Faros. Consultable a <https://faros.hsjdbcn.org/es/articulo/conducta-suicida-adolescencia-factores-proteccion-signos-alarma>

Arruabarrena, M. I. i de Paúl, J. (2011). *Maltrato a los niños en la familia: evaluación y tratamiento*. Madrid: Piramide.

Barudy, J. (2011). *La fiesta mágica y realista de la resiliencia infantil: manual y técnicas terapéuticas para apoyar y promover la resiliencia de los niños, niñas y adolescentes*. Barcelona: Gedisa

Bravo, A. i Fernández del Valle, J. (coord.). (2009). *Intervención socioeducativa en acogimiento residencial*. Consultable online: http://www.gifi.es/administrador/publicaciones/archives/65706_Int_soc_acores.pdf

- Comasòlivas, A. (2019). *Factores que influyen en el tiempo de permanencia de los jóvenes extutelados en los recursos residenciales de transición a la autonomía*. DDD UAB: Consultable a:
<https://ddd.uab.cat/record/204457>
- Cyrulnik, B. (2005). *El amor que nos cura*. Barcelona: Gedisa.
- Cyrulnik, B. (2015). *Las almas heridas*. Barcelona: Gedisa.
- Cyrulnik, B., & Anaut, M. (2018). *Resiliencia y adaptación: La familia y la escuela como tutores de resiliencia* (Vol. 100625). Editorial Gedisa.
- Departament de justícia (2021). *Intervenció en infància i adolescència en cas d'abús sexual. Recomanacions per a professionals*. Consultable a:
http://cejfe.gencat.cat/web/.content/home/recerca/catalog/crono/2020/Guia_Professionals-CAT.pdf
- Departament de Justícia. *Violència filio-parental*. Generalitat de Catalunya. En línia:
<http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/Violencia%20filio%20parental.pdf>
- Departament de salut (2019). *Protocol d'actuació davant de maltractaments en la infància i l'adolescència en l'àmbit de la salut*. Consultable a:
https://salutpublica.gencat.cat/web/.content/minisite/aspcat/promocio_salut/infancia-i-adolescencia/05maltractam
- Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (2016). *El Programa Marc dels Centres Residencials*. Consultable a:
https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/04legislacio/directives_instruccions_circulars/ir
- Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (2017). *El Programa Marc dels Centres Residencials d'Educació intensiva*. Consultable a:
https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/Programa_Marc_C
- Fanjul, G., Galvárez, I. y Zuppiroli, J. (2021). *Crecer sin papeles en España*. Save the children. Consultable a:
https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2021-02/Crecer_sin_papeles_en_Espana_SC_PC.pdf
- Fernández Cabanillas, F.J. (2017). *Manual del síndrome de alienación parental: claves para comprender el maltrato psicológico infantil en casos de divorcio: la situación en España*. Barcelona: Paidós.
- Fernández del Valle, J. (2004). *Acogimiento residencial en la protección a la infancia*. Madrid: Pirámide.
- Fernández del Valle, J. i Bravo, A. (2007). *Serar, Sistema de Registro y Evaluación en Acogimiento Residencial*. Oviedo: [Asociación Nieru para el Estudio y Promoción del Bienestar Infantil](http://www.asociacionnieru.org/).
- Fernández del Valle, J., Bravo, A., Martínez, M. y Santos, I. (2012). *Estándares de calidad en acogimiento residencial*. EQUAR.Ministerio de Asuntos Sociales. Consultable a:
https://bienestaryproteccioninfantil.es/imagenes/tablaContenidos03SubSec/1_EQUAR.pdf
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2014) De les observacions als indicadors: el mòdul de suport a la gestió del risc en infància i adolescència. Barcelona Furman, B i Filella, R (2013). *Nunca es tarde para tener una infancia feliz: de la adversidad a la resiliencia*. Barcelona: Octaedro
- Gillath, O., Karantzas, G. C., & Fraley, R. C. (2016). *Adult attachment: A concise introduction to theory and research*. Academic Press.
- Gonzalo, J.L. (2009). [Guía para el apoyo educativo de los niños con trastornos de apego](http://www.librosenred.com/libro/guia-para-el-apoyo-educativo-de-los-ninos-con-trastornos-de-apego/). Libros en red. A
- Grané, J i Forés, A (2013). *La resiliencia: Crecer desde la adversidad*. Barcelona: Plataforma Editorial
- GRISIJ. Caminar en familia. *Programa de competències parentals, durant l'acolliment i reunificació familiar*. UB dipòsit. Consultable a:
http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/132383/4/Caminar%20en%20familia_Fundamentaci%C3%B3n%20

Holden, M. J., Sellers, D. E., & Smith, E. G. (2023). [The CARE program model](#). *Revitalizing residential care for children and youth: Cross-national trends and challenges*, 139-153.

Muñoz, M. D. L. F. R., Morell, J. M., & Fresneda, J. (2016). *Manual de promoción de la resiliencia infantil y adolescente*. Ediciones Pirámide.

Quicios P (2013). *Infancia, adolescencia y juventud en riesgo social*. Madrid: McGraw-Hill.

Robles-Martínez, E., Contreras Landgrave, G., Camacho Ruiz, E. J., & Ibarra Espinosa, M. L. (2023). La parentalidad positiva y el papel de la familia en la inclusión educativa. *Revista de Investigación en educación*, 21(1), 80-95. Disponible a: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8918705>

Sabaté, M. (2017). *Els CREI de Catalunya. Intervenció, perfil i evolució dels joves atesos*. Tesis doctoral. Universitat Autònoma.

Sala, J., Arnau, L., Courtney, M., Dworsky, A. (2016). Programes i Serveis de suporta l'emancipació per a joves tutelats: un estudi comparatiu entre Chicago i Barcelona. Consultable a: DDD UAB <https://ddd.uab.cat/pub/estudis/2016/158016/2016projectechicagoresumcat.pdf>

Santibañez R, Martínez-Pampliega A (2013). *Intervención comunitaria con adolescentes y familias en riesgo*. Barcelona: Graó.

Save the Children (2018). *Bajo el mismo techo. Las Casas de los Niños: un recurso para atender a niños y niñas víctimas de abuso sexual y sus familias en Catalunya*. Consultable a: <https://www.savethechildren.es/sites/default/files/imce/docs/bajo-el-mismo-techo-web-doble.pdf>

Sindic de Greuges (2018). *La situació dels infants migrants sense referents familiars a Catalunya*. Consultable a [Resum executiu Informe menors_sensereferents_catala.pdf \(sindic.cat\)](#)

Unicef. *¿Cómo reducir la pobreza infantil en España?* Consultable a: https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/comunicacion/como_reducir_la_pobreza_infantil_en_espana_final.pdf

UPRIGHT PROGRAM: *projecte europeu que té com a objectiu millorar el benestar i la resiliència de les joves*. https://www.uprightprogram.eu/school_es/

Enllaços

Comitè dels drets del nen (ONU): <http://www2.ohchr.org/spanish/bodies/crc/index.htm>

Consell d'Europa: Drets dels infants <https://www.coe.int/en/web/children>

Dades del Sistema de Protecció a la Infància de Catalunya. https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/dades-del-sistema-de-proteccio

Dades d'infants i joves emigrats sols https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/estrategiacatalanaacolida/dade

Departament de drets socials: <http://www20.gencat.cat/portal/site/bsf/menuitem.d36551e3177dc6b43f6c8910b0c0e1a0/?vgnnextchannel=01831>

Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladol

DIXIT. Centre de documentació dels serveis socials: <https://dixit.gencat.cat/ca/inici>

Dades d'infància https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/dades-del-sistema-de-proteccio-a-la-i

Institut d'Infància <https://institutinfancia.cat/>

Observatori dels drets de la Infància:

https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/observatori_drets_infancia/

Observatorio de la infancia: <https://observatoriodelainfancia.vpsocial.gob.es/>

Sindic. Drets dels infants: <http://www.sindic.cat/ca/page.asp?id=113>

Secretaria d'Infància, Adolescència i Joventud <https://treballiaferssocials.gencat.cat>

Programari

No es necessita cap programari específic.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	3	Català	segon quadrimestre	matí-mixt